GOD. XXVIII BROJ 12 BEOGRAD, NOVEMBAR 1959 CENA 20 DIN.

VERSKI BLAGOVESTI

MESEČNIK

Karl Baur **Sahrana Sv. Ljudevita**

Verujem da Otkupitelj moj živi, i da ću poslednji dan uskrsnuti iz zemlje. I u telu svojem videću Boga Spasitelja svoga, i moje će ga oči gledati.

»ETO, OSTAT ĆE VAM KUĆA PUSTA«

Rat između Rimljana i Židova trajao je od 66. do 73. godine poslije Krista. U to su se vrijeme ispunila Isusova proročanstva o propasti Jeruzalema. Uništenje ovoga grada i raspršenje židovskog naroda bilo je za odabrani Božji narod velika tragedija. Indirektno je ona međutim pripomogla bržem proširenju kršćanstva, jer je raskinula tijesne granice žido-kršćanskih zajednica i kršćanstvu definitivno otvorila vrata prema svim narodima i svim zemljama. Izložit ćemo našim čitateljima neke važnije zgode iz tog rata, što nam ga je dosta potanko opisao nama već poznati židovski povjesničar Josip Flavije.

1. Rat su zapravo navijestili Židovi. Sredinom godine 66. odlučio je zapovjednik hramske straže Eleazar, da se u hramu više ne prikazuje žrtva za predstavnike rimske vlasti, kako se to dosada redovito činilo. To je značilo službeni prekid s Rimljanima, nepriznavanje njihove vrhovne vlasti i u tome je zapravo bio juridični početak rata.

2. Među samim Židovima svi nisu bili za rat. Veliki svećenici, članovi uglednih obitelji i najistaknutiji među Farizejima bili su ratu protivni. Zamolili su vojnu pomoć protiv prijatelja rata od kralja Heroda Agripe II. Poslao im je 3000 konjanika, no ovi se nisu dugo mogli održati protiv razjarenih pristaša rata u glavnom gradu. Predala se Židovima i rimska posada u tvrđi Antoniji. Židovi su im obećali, da će ih pustiti, da slobodno odu, no kad su predali oružje, sve su ih pobili. Pristaše rata ubili su i mnoge svoje protivnike Židove, zapalili kuću velikog svećenika Ananije, Herodovu kraljevsku palaču i državni arhiv, gdje su se čuvale mjenice dužnika. Velikog svećenika Ananiju, koji je svojedobno bio tužitelj Pavlov pred rimskim vlastima, našli su buntovnici sakrivena u vodovodnom kanalu njegove kuće i ubili ga.

3. Nisu ni pogani bili obzirniji prema Židovima. U Cezariji, sjedištu rimskog upravitelja, ubijeno je 20.000 Židova isti onaj dan, kad su poginuli rimski vojnici iz tvrđave Antonije. Doskora je u svakom gradu s miješanim stanovništvom došlo do takvih pokolja. U Scitopolisu ubijeno je oko 13.000 Židova, otprilike isto toliko u Ptolemajidi i u Tiru. Bura je prešla i u Egipat, pa je tako u velikom gradu Aleksandriji ubijeno tih dana oko 50.000 Židova.

4. Židovi su se sada stali ozbiljno spremati na rat. Pojedini teritoriji dobili su svoje zapovjednike. Glasoviti židovski povjesničar Josip Flavije dobio je pod svoje zapovjedništvo pokrajinu Galileju. To je bila najkritičnija točka u obrambenom planu židovske vojske. Tu se očekivao prvi napadaj Rimljana i tu je taj napadaj doskora i proveden. Josipu je tada bilo 29 godina. On baš nije bio prijatelj rata jer je godine 64. posjetio Rim i ondje svojim očima vidio, s kolikom vojnom silom raspolažu okupatori Palestine. Zato je potajno podržavao veze s kraljem Herodom Agripom II. i drugim prijateljima Rimljana čineći im potajno neke usluge.

5. U Rimu je tada vladao car Neron (54—68). On je početkom godine 67. boravio u južnoj Grčkoj i tu dočuo za prve poraze svoje vojske u Palestini. Poslao je tada u tu nemirnu pokrajinu prokušanoga svog vojskovođu Vespazijana, koji se već proslavio uspješnim ratovanjem u Germaniji i u Britaniji. Vespazijan je odmah krenuo u Siriju, a sina Tita je poslao u Egipat, da dovede na ratište petnaestu rimsku legiju. Doskora su se obojica sastala u Palestini. Mnogi gradovi, u kojima je bilo pomiješano stanovništvo Židova i pogana, sami su se predali Rimljanima i od njih zatražili pomoć i stalnu vojnu posadu.

6. Kad je Josipova vojska dočula, da Vespazijan kreće u napad, velik se dio razbježao. Josip se s ostatkom povukao u utvrđeni grad Jotapatu. Vespazijan je morao provesti blokadu te male tvrđave, premda je ispočetka mislio, da će je zauzeti na laku ruku. Josip se tada pokazao hrabar i domišljat. Premda je grad bio pod neprestanom »paljbom« 160 bacača kamenja, branitelji su još uspjeli povisiti i pojačati obrambeni zid. U gradu je bilo vrlo malo vode. Josip je dao izvjesiti na gradske zidove velike mokre ponjave, da pokaže neprijateljima, kako tobože u gradu ima dosta vode. Na opsjedatelje su često pravili provale iz grada i zalijevali ih vrelim uljem.

No grad je ipak pao a padu su pripomogli neki izdajice prebjezi. Jednog maglovitog jutra Tit se prvi uspeo na zidove grada i cijeli je grad bio pun rimskih vojnika prije nego što se umorna i snena posada snašla. Josip se sa četrdesetoricom vojnika sakrio u jednu cisternu, koja je imala pokrajni, odozgo nevidljivi odvodni hodnik. Svi su odlučili, da se ne će predati Rimljanima, nego da će kockom odrediti, tko će koga zaklati. To su i proveli sve dok Josip nije ostao sam s posljednjim vojnikom. Predomislili su se, te odlučili predati se Rimljanima. Josipa su doveli pred Vespazijana i tada je poraženi zapovjednik Jotapate navodno prorekao rimskom zapovjedniku, da će uskoro postati rimskim carem. To se kasnije i dogodilo.

7. Međutim su pali mnogi drugi gradovi u ruke Rimljanima. Rat ipak nije bio brzo gotov. Na nekim su se točkama Židovi žestoko opirali. U blizini Jerihona branili su se ogorčeno židovski pustinjaci t.zv. Eseni. Prije nekoliko godina otkriveni su ostaci njihovih utvrđenih zgrada i veliki broj važnih i zanimljivih rukopisa, o kojima je već bilo govora u našem časopisu. U tim se zgradama jasno vide ostaci ratnih operacija.

Početkom lipnja godine 68., baš kad se Vespazijan spremao na opsadu Jeruzalema, ubio se car Neron. U rimskom je carstvu nastalo kratko razdoblje neizvjesnosti, pa su ratne operacije privremeno obustavljene. Konačno je sredinom godine 69. sam Vespazijan proglašen carem od vojske. Novi je car tada dao skinuti okove Josipu Flaviju. Koncem te iste godine krenuo je Vespazijan u Rim, a sinu Titu je povjerio zadatak, da zauzme Jeruzalem i tako završi rat u Palestini.

U Jeruzalemu su prilike bile očajne: glad, međusobno ubijanje pristaša različitih stranaka i panični strah pred skorom budućnošću. Iz grada su pobjegli mnogi Židovi. Kako izvješćuje kršćanski povjesničar Euzebije, kršćani su napustili grad već prije i sklonili se u grad Pelu, istočno od Jordana, izvan ratnog područja.

Doskora će se nad stanovnicima Jeruzalema ostvariti Isusove proročke riječi: »Eto, ostat će vam kuća vaša pusta« (Matej 23, 38). To znači: propast će Jeruzalem i nestat će i posljednji ostaci židovske političke samostalnosti.

S NAŠIM POKOJNIMA

Mesec novembar posvećen je dušama u čistilištu. Pobožni se vernici toq meseca više i usrdnije mole za svoje pokojne. Na Sve svete i na Dušni dan mi katolici rado posećujemo grobove svojih draqih pokojnika. U znak zahvalnosti i poštovanja prema njima polažemo na njihove qrobove kite cveća, palimo sveće i obavljamo molitve.

Sve vere uče da postoji život iza qroba te da živi mogu mrtvima činiti usluge. Nema naroda qde se ne bi smatralo vrlinom štovanje mrtvih. Svuda se ljudi sećaju svojih mrtvih, obavljaju razne obrede i molitve za njihov večni pokoj. Svi narodi poštivaju qroblja kao sveta mesta.

Svakako, kršćanstvo ne zaostaje za drugim religijama u štovanju mrtvih. Ono je primilo jevrejski običaj, da se telesa pokojnih sahranjuju u zemlju, iako spaljivanje mrtvaca u ono doba nije bio redak slučaj. Rimljani bi pepeo pokojnika smestili u posebnu žaru te je stavili u grob. Kršćani su pazili da njihovi pokojni počivaju na blaqoslovljenoj zemlji.

Očuvana su velika kršćanska podzemna qroblja u Rimu, raznim qradovima Italije, na Siciliji, u Francuskoj, u Grčkoj, Severnoj Africi, Maloj Aziji i Mezopotamiji, koja nazivamo katakombe. To su podzemni hodnici, katkada u više spratova, koji sa strane imaju otvore za mrtvace, opet jedan qrob nad druqim. Početkom su takva qrobišta bila u vlasništvu pojedinih boqatijih porodica, a od 3 veka otvarala su se zajednička qroblja, kojima je upravljala Crkva. Ta qroblja čuvaju divne uspomene na prvo kršćansko doba i tadašnje verske prilike. Ko hodočasti u Rim, ne može mimoići kata-

kombe. Kršćanska qa svest sili da ih poseti i razgledajući nekoje znamenitije katakombe uroni u mislima u kršćansku starinu koja odiše verom i požrtvovanošću. U katakombama nisu samo sahranjivali pokojne, nego su se u vreme progonstva skupljali na bogosluženiе, napose da slave spomendane svojih pokojnih.

I kad su počeli kršćani sahranjivati svoje umrle na površini, obavljali su se crkveni sprovodi i služila se sveta misa. Sv. Avgustin spominje smrt svoje majke i primećuje da se pred njenim otvorenim grobom služila sveta misa. Prigodom sahrane, godišnjice smrti, katkada i drugih spomendana, uz misu priređivale su se gozbe ljubavi. Sećali su se tada naročito siromaha.

Širom sveta očuvana su mnoga groblja odnosno grobovi iz najstarijih vremena ljudske povesti. Ti grobovi su najbolja riznica skupocenih predmeta koje su polagali u grobnice egipatskih faraona, grčkih vladara, rimskih imperatora, meksikanskih i peruanskih kraljeva iz vremena Azteka i Inka. Takvi grobovi i ostaci starih svetišta najrečitiji su svedoci starih kultura: u šta su oni narodi verovali, kako živeli, šta su znali, kako su tehnički napredovali.

Još danas se u mnogim krajevima nalazi groblje oko crkve. Kršćani su voleli da njihovi dragi pokojni počivaju blizu crkve, da više na njih misle kad su u crkvi, da ih lakše posećuju, a i sami grobovi bili su uz crkvu bolje zaštićeni.

U novije vreme je širenje qradova i sela tražilo veća groblja, pa su morali tražiti prostranije zemljište podalje od crkve. No, i sada su ostala groblja sveta. Na kršćanskim grobljima nalazi se često posebna kapelica ili barem velik križ u sredini groblja, qde se na Dušni dan i u sličnim prilikama obavljaju molitve za mrtve. Takvim je grobljem redovno upravljao župnik. Morao je paziti da spomenici i natpisi odišu pravim verskim duhom, da bude čistoća i red na groblju.

Danas je često uprava groblja prešla u civilne ruke. Ali groblja ostaju i dalje sveta mesta, počivalište naših dragih pokojnika. U grobovima počivaju telesa i čekaju veliki dan, kada će uz zvuk anđeoske trublje uskrsnuti na besmrtni, večni život.

Groblje umirujuće deluje na čoveka. Govori mu o prolaznosti svega zemaljskoga, kako svakoga od nas čeka smrt, pa bio bogat ili siromašan, ugledan ili prezren, mlad ili star. Smrti niko neće uteći, a posle dolazi sud Božji i večnost, srećna ili nesrećna.

U prvo kršćansko vreme bio je običaj da mrtvaca sahranjuju isti dan kad je umro. To sledi već iz liturgijskih molitava na misi smrti ili sahrane. Crkvi je glavna briga moliti se za dušu, koja se u času smrti preselila u večnost, stupila pred sud Božji i odmah počela trpeti, ako je došla u čistilište, što je kod prosečnih vernika verovatno.

Vanjska svečanost sahrane, kako govori već sv. Avgustin, više je na utehu ožalošćene porodice nego na korist pokojnika. Pristojnom sahranom pokazujemo poštovanje prema pokojniku. Telo kršćanina svetim je krštenjem posvećeno, još više primanjem svete pričesti. Telo je najuži saradnik duše, pošto na ovom svetu duša ne može ništa činiti bez tela. Tako tesnom saradnjom u dobru i zlu, u kreposnim delima i u gresima, telo zaslužuje udela u udesu duše, što će biti posle uskrsnuća mrtvih.

No, već na zemlji odajemo priznanje zemaljskim ostacima ljudi. Šta su drugo spomenici neznanom junaku! Koliko ceremonija se obavlja pred njima! Kako visoka počast i iskreno poštovanje odaje se moćima mučenika i drugih svetaca!

Pristojno je dakle da dragom pokojniku s kojim nas je u životu vezalo srodstvo i prijateljstvo, postavljamo nagrobne spomenike, pre svega križ i da pazimo da grob bude okićen cvećem i lepo uređen. Ima slučajeva da majka suviše tuguje za sinom, žena za mužem i slično. Posećuje grob dragog pokojnika vrlo često, katkada svaki dan te se po više sati zadržava pokraj groba. Tako zanemaruje posao i dužnosti prema osobama s kojima živi. Takvu osobu valja poučiti, da je smrt prirodni zakon, da se ne treba čuditi što je draga osoba umrla, nego više što mi još živimo. Neretko se za takvom preteranom žalošću krije grižnja savesti, što za života dotična osoba nije bila pravedna prema pokojniku ili mu je uskratila sakramente za umiruće.

Valja znati da su za svakog čoveka trenuci pre smrti najdragoceniji. Od toga kakva je duša u času kad napušta svet, zavisi njena srećna ili nesrećna večnost. Ako je duša u smrtnom grehu, nikakvim sredstvom je niko neće izbaviti iz paklenih muka. Stoga se katolik više brine da mu duša u času smrti bude čista, nego kako će se obaviti njegova sahrana.

Filozofi i pesnici rado upoređuju ljudski život sa valom. Kao što udara za vreme oluje jedan val za drugim u pećine, se razbije i ostavlja prostor drugome, tako se reda na zemlji jedna generacija za drugom, jedno pokoljenje za drugim. Ono što mi sada imamo, velikim smo delom primili od prethodne generacije. Može se kazati: mi se hranimo njenim znojem, mi žanjemo što je ona posejala. I opet, s nama nije još smak sveta: iza nas dolazi drugi naraštaj, mi njemu ustupamo mesto, i tako će se redati sve do sudnjeg dana. Iz toga razloga, zar nije pristojno, da se u duhu zahvalnosti sećamo svojih roditelja, učitelja, dobrotvora, kojima dugujemo što jesmo? Ako smo mi drugim zahvalni, onda imamo pravo očekivati da će se oni iza nas sećati nas i nama kad ćemo patiti u čistilištu pomoći.

Misao na drage pokojne, a time i na našu vlastitu smrt, nama katolicima ne treba da bude tužna i setna. Krist je već pobedio smrt. Krist i njegova Majka nalaze se već u preobraženom, besmrtnom telu na nebesima. U pretslovlju mise za mrtve Crkva nas teši, kad govori: »Jer nam je u njemu (Kristu) zasjala nada blaženoga uskrsnuća, te premda nas ožalošćuje sigurni udes umiranja, ipak nas teši obećanje budućega uskrsnuća. Jer tvojim se vernicima, Gospode, život menja, ne oduzimlje; i kad se razori kuća ovoga zemaljskoga boravka, pripravlja se večni stan u nebesima.« Sveta nam pričest daje osobito jemstvo budućeg uskrsnuća od mrtvih. U katakombama čitamo: Zaspao u Gospodu; nek počiva u Kristu i slično. A onaj koji spava, koji počiva, svakako će se probuditi. Tako su prvi kršćani verovali, i to im je davalo snage za svakojake borbe.

Grobovi nas ujedinjuju, grobovi neka nas odgajaju, da bude naš život častit i da zavredimo jednom večni mir i pokoj.

ČUVAJ SVOJE KRŠTENJE

Pošto je sakramenat sv. krsta bio eminentno javni čin i znak ulaska i učlanjenja u kršćansku Crkvu i zajednicu vjernika, to je već u prvim vjekovima bilo tačno određeno vrijeme i mjesto, kada i gdje se prima taj prvi sakramenat.

U početku još nije bilo određeno stalno mjesto. Kako smo spomenuli, đakon Filip krstio je dvorjanika kraljice Kandace na putu, kad je došao do vode. Bilo je slobodno krštavati prema potrebi, osobito za doba progonstva. Ondje, kao napr. u Rimu, gdje su privatne kuće bile upotrebljene kao crkve (domus — ecclesia), tu se krštavalo u kućnom kupalištu, u atriju (impluvium) ili u prostorijama terma ili nimfeja, koje su posjedovale sve odličnije obitelji. Kad je g. 313 Crkva dobila slobodu i mir, počele su se graditi crkve, a s njima i posebne krstionice. Mnogi pobožni vjernici htjeli su se krstiti u Jordanu, a tu je želju imao i car Konstantin, kako nam pripovjeda poznati historičar Euzebije, koji je lično poznavao cara. Krštavalo se i na rijekama od prvih kršćanskih misionara, ali odmah se uvela praksa i disciplina, da se krštava samo u crkvama, odnosno u posebnim kapelama, zvanim »baptisterija« (krstionice).

Krstionica je bila zasebna građevina, podignuta neposredno uz biskupsku katedralu ili baziliku. Ona je katkada bila i u samom prostoru crkve kod ulaznih vrata, koja je dispozicija malo po malo kod skoro svih crkava predvladala i do danas. Zasebne krstionice bile su arhitektonski slične Mauzolejima. Centralne, okrugle, šesterokutne, sa kupolom, ukrašene s mozaicima. U sredini je bio postavljen zdenac s vodom (piscina), a oko njega par stepenica, da se može u nj saći. Redovito su bile posvećene sv. Ivanu Krstitelju. Sve do konca 6 v. redovito je u njima krštavao samo biskup i to svečano za Uskrs i Duhove, a katkada i za Božić i Bogojavljenje. Do tada je bila samo jedna biskupska krstionica kao i jedna katedrala. Porastom vjernika u samom Rimu bilo je više krstionica osim Lateranske: u sv. Petru, u sv. Pavlu i u sv. Lovri. Mnoštvenim pokrštavanjem od 7 v. pa naprijed broj krstionica raste, gradske biskupske krstionice su premalene i podižu se nove krstionice na selima i svaki svećenik može da krsti, te se osnivaju nove župe. Svaka župa morala je posjedovati krstionicu. Neki su se krštavali u privatnim kućama, ali taj loš običaj nisu odobravale crkvene vlasti, pa su ga čak i zabranile. (Izvan župske crkve mogli su se krštavati samo sinovi kraljeva i odličnika, koji su imali privilegij, da mogu posjedovati dvorske, privatne kapele). U 11. v. sve župske crkve imale su svoju krstionicu, te je crkvena i dušobrižnička organizacija bila uređena. Crkve, koje nisu bile župske, zvale su se: kapele ili oratoriji. I danas je još u praksi pravilo, da one crkve, koje nisu župske nemaju pravo na krstionicu. Od 11—12 v. uveden je općeniti običaj, da se krštavaju mala djeca od rođenja, a danas crkveni kodeks preporučuje što prije sv. krst. Potpuno je nestao običaj krštavanja u noći, na velikim vigilijama, pa se mogla primiti sv. krst u svako doba, prema potrebi vjernika.

Pošto je sakramenat sv. krsta, kako kaže »Rituale Romanum« vrata kršćanske vjere i vječnoga života i pošto među ostalim sakramentima Novoga Zavjeta, utemeljenim od Isusa Krista, zauzima prvo mjesto, to se starokršćanskim krstionicama posvećivala velika i brižljiva pažnja. Prvu monumentalnu kršćansku krstionicu sagradio je u Rimu car Konstantin Veliki u 4. v. i to nad termama (kupelji) patricijske obitelji Laterana, koja se prema tome zove i danas Lateranska. Legenda je, da je u toj prvoj krstionici bio kršten sam car od pape Silvestra. Voda, koja je bila određena za krštenje, dolazila je iz srebrenih i zlatnih kipova jaganjaca i jelena, što je darovao pobjedonosni imperator. Povrh glave krštenika bio je napravljen kao neki oblak i figura golubice, simbola silaska Duha Svetoga. To je zbilja bila »sveta dvorana krštenja, u kojoj se narodima povraća pravo spasenje«. Kasnije je još više ukrasio papa Siksto III. (432—440). On je oko krštenog zdenca podigao u kamenu jedan značajan natpis. To je poznati i glasoviti teološki spomenik o naravi, biti, učincima i svetosti krštenja. Sv. krst pere nam istočni grijeh (crimen patrium), a i obični, aktuelni (crimen proprium). Krštenik, koji je na ovom izvoru vode preporođen nada se kraljevstvu nebeskom. Svaki onaj, koji je rođen u ovoj riječi biti će svet. »Unus fons, unus spiritus, una fides.« Jedno vrelo, jedan duh, jedna vjera! Ne samo lateranska krstionica, već i ostale krstionice u Italiji, Galiji, Španiji i Sjevernoj Africi imale su krasne natpise. Vidi se, da su te natpise sastavljali razni biskupi i pjesnici, ličnosti, koje su uživale autoritet, dostojanstvo, znanje i svetost. Sve je to bilo u harmoniji sa homilijama biskupa na Vigiliji Uskrsa, koje su i danas dragulj starokršćanske liturature.

Osim lateranske glasovite su krstionice u Pizi i u Firenci. Veliki pjesnik Dante Alighieri u svojoj »Božanskoj Komediji« veliča firentinsku krstionicu, u kojoj je primio svoje krštenje i ostao je vjeran Bogu i Crkvi.

U našoj domovini sačuvana je starokršćanska krstionica u Poreču uz glasovitu Eufrazijevu baziliku iz 6. v. U starom Solinu bila je krasna

krstionica, ali je ostala samo ruševina. Sagradio ju je biskup Hezehije u 5. v. i postavio u mozaiku lijepi natpis: »Kao što jelen žudi za izvorom vode...« Fragmenti solinske krstionice čuvaju se u arheološkom muzeju u Splitu. O ovim krstionicama pisao je već naš časopis. Nažalost neke stare krstionice kao ona u Dubrovniku srušena je prigodom potresa u 17. v., a ona u Zadru u bombardiranju g. 1944. Ostale su glasovite krstionice u Splitu, Trogiru i Šibeniku.

Splitska krstionica sv. Ivana je zapravo transformirani pogански hram, koji je car Dioklecijan posvetio bogu Jupitru, koga je on mnogo štovao kao »sin Jupitra«. Neki su smatrali, da je car u njemu štovao i Eskulapa, boga zdravlja. Hram je iz g. 304. G. 640—642 prvi splitski nadbiskup Ivan Ravenjanin pretvorio je Jupitrov hram u krstionicu, koja je i danas u blizini katedrale. Ova krstionica ima važan relijef sa figurom hrvatskog kralja (Krešimira ili Zvonimira), donešen iz krunidbene bazilike sv. Petra u Solinu. Ova drevna i slavna krstionica, koja je vidjela pokrštenje Hrvata, prošlih je dana bila ukrašena sa krasnim mjedenim spomenikom sv. Ivana Krstitelja, djelom kipara Ivana Meštrovića.

(Svršit će se)

Don Bosko

ŽIVOT DOMINIKA SAVIJA

24. poglavlje

Tok Dominikove bolesti. — Zadnja sv. ispovijed. — Dominik prima zadnju pomast. — Nešto zamjerno.

Na dan 1. ožujka u dva sata poslije podne otputovao je Dominik u pratnji svoga oca iz Turina. Put se dobro svršio; činilo se pače, da vožnja, promjena zraka i društvo rođaka povoljno djeluje na njega. Stoga on nije legao prva četiri dana svoga boravka u roditeljskoj kući. Ali kad se vidjelo, da mu sile neprestano malaksu, da mu tek sve više nestaje, a kašalj biva sve jači, mišljahu da će biti dobro, ako ga liječnik pregleda. Ovaj dođe i pronađe, da je stanje mnogo ozbiljnije, nego se dosada mislilo.

Mladi se ljudi obično jako boje puštanja krvi. Stoga je liječnik zamolio Dominika prije operacije, da gleda na drugu stranu, te da bude strpljiv i hrabar. Dominik se nasmiješi i reče: »Pa šta je ako malo zarežete u kožu, prema čavlima, koji su proboli ruke našega Spasitelja.« On je neobično mirno, šaleći se i bez ikakva uzbuđenja cijelo vrijeme operacije gledao, kako teče krv iz žile. Kad mu pustiše krv, činjaše se, da mu se stanje poboljšalo; tako je pronašao liječnik, a tako su mislili i rođaci. No Dominik bijaše sasvim drugoga mišljenja. On je držao, da je bolje primiti sv. sakramente prije nego kasnije, pa zato pozove svoga oca i reče mu: »Oče, bilo bi dobro da se malo porazgovorim s nebeskim liječnikom. Ja bih se rado ispovjedio i primio pričest.«

Roditelji, koji mišljahu, da je bolesniku krenulo na bolje, sa žalošću su slušali ovu molbu, i samo da mu ispune želju, poslaše po župnika, da ga ispovjedi, a da mu ispuni molbu, donese mu također i sv. popudbinu. Svatko si može predstaviti, kolikom je pobožnošću Dominik primio u svoje srce božanskog Spasitelja. Kadgod je pristupio k sv. sakramentima, bio je sličan sv. Alojziju. Sada pak, kad je stalno držao, da je to njegova posljednja pričest u ovom životu, teško bi tko mogao iskazati gorljivost njegova srca, nježne osjećaje prema njegovu ljubljenom Isusu, koji su mu napunjali nježno srce. Iza toga si dozove u pamet odluke, koje je učinio kod prve sv. pričesti.

Često je ponavljao: „Jest, jest, o Isuse, o Marijo, vi ste sada i uvijek radost moje duše. Ja ponavljam i kažem tisuću puta: Radije umrijeti, nego sagriješiti." Kad je svršio svoju zahvalu, bilo je sve tiho, a on reče: „Sad sam zadovoljan. Istina je, da mi je prevaliti velik put u vječnost, ali jer imam Isusa za prijatelja, ne trebam se ničega bojati. O kažite vazda, o recite to svima, da se onaj, koji ima Isusa za prijatelja i pratioca, ne boji više nikakva zla, pa ni same smrti." Njegova strpljivost u svim tegobama bijaše uvijek velika, ali u posljednjoj bolesti bio je on pravi i živi uzor svetosti.

Nije htio, da mu tko pomaže u običnim poteškoćama. „Dokle god mogu", reče on, „ne ću da svoje drage roditelje čim smetam; oni su već zbog mene pretrpjeli mnoge neugodnosti i brige. O da im to mogu na kakavgod način barem donekle naplatiti!" Svaki je, pa i najgorči lijek uzimao bez najmanjeg negodovanja. Deset mu puta puštahu krv, i on se tome nije ni najmanje protivio.

Kad je prošao četvrti dan bolesti, reče liječnik radujući se sam nad bolesnikom: „Zahvalimo božanskoj providnosti; najgore je prošlo. Bolest je nadvladana. Sada je još samo potrebno, da se bolesnik dobro njeguje." Roditelji se vrlo razveseliše na ove riječi, a Dominik se nasmjehne i reče: „Svijet je nadvladan, ja trebam još samo to, da dobro pripravljen stupim pred Boga." Kad je liječnik otišao, Dominik, ne davši se prevariti onim, što je liječnik rekao, zatraži odmah posljednju pomast. I ovaj put mu roditelji uslišiše molbu, jedino zato, da mu udovolje želji, jer niti oni, a ni župnik ne naslućivahu skore smrti, već naprotiv, po njegovom veselom izražaju lica i šaljivom govoru zaključivahu, da mu se stanje poboljšalo. Ali on — bilo zbog čuvstva pobožnosti ili nadnaravne objave, koja je njegovom srcu govorila — brojaše dane i noći, kao da imade posla s matematičkom zadaćom, te je svaki čas upotrebljavao za to, da pred Boga dođe dobro pripravljen. Prije nego je primio posljednju pomast, upravio je prema nebu slijedeću molitvu: „O Bože, oprosti mi grijehe. Ja te ljubim, i ljubit ću te cijelu vječnost. Ovaj sakrament što si mi se udostojio u svojem beskonačnom milosrđu udijeliti, neka opere sve moje grijehe, koje sam učinio očima, ušima, ustima, nogama i rukama. Moja duša i moje tijelo neka bude posvećeno po zaslugama Tvoje muke. Amen."

Na svako je pitanje odgovarao tako jasnim glasom i tolikom sigurnošću u izražavanju, te smo mislili, da mu je zdravlje u najboljem stanju.

Bijaše 9. ožujka, četvrtoga dana njegove bolesti, a posljednjega u njegovom životu. Već mu je bila dosta puta puštena krv, a uz to upotrebljavaše i druga sredstva. Bio je već sasvim oslabio, pa mu stoga svećenik podijeli papinski blagoslov. Sam je molio „Confiteor" i odgovarao na svećenikove molitve. Kad je razumio, da mu je ovim pobožnim obredom dao papa apostolski blagoslov, koji je skopčan s potpunim oprostom, osjeti veliku utjehu. „Deo gratias", usklikne, „et semper Deo gratias!" (Bogu hvala, uvijek Bogu hvala). Nato pogleda propelo, te moljaše slijedeću molitvicu, koju je često za života molio: „O Bože, ja ti darujem svu svoju slobodu! Uzmi sve sile moje, moje tijelo! Sve ti dajem, jer sve pripada Tebi, o Bože, cio se podlažem Tvojoj svetoj volji."

25. poglavlje

Posljednji časovi i blažena smrt

Istina je sv. vjere, da čovjek na smrti ubire onakav plod, kakvo je sjeme sijao za vrijeme svoga života. »Što je čovjek posijao, ono će i žeti." Ako je čovjek u životu tvorio dobra djela, onda će na smrtnom času ubrati obilate i utješne plodove. Ako je pak činio zla djela, tad ne će osjećati drugo nego zdvojnost. Ipak se katkada dogodi, da dobre duše, koje su vodile svet život, osjete strah i užas, kad im se približuje čas smrti. Ovo se događa po odredbama Božjim, koji želi da očisti duše od malenih ljaga, kojima su se možda u životu okaljale, da im time osigura i poljepša slavnu krunu na nebu. S našim Savijem nije bilo tako. Mislim, da mu je Bog htio udijeliti onu stostruku plaću, koju daje više puta dušama pravednika, prije nego će primiti nebesku krunu.

Do zadnjega daha sačuvana nevinost, njegova živa vjera, neprestana molitva, ustrajna pokora i njegov život pun samozataje, zaslužio mu je ovu utjehu na smrtnom času.

On je dakle, posve miran u svom nevinom srcu, gledao kako mu se približava smrt; činilo se pače, da mu tijelo nije osjetilo nikakve tjeskobe ni muke, što je naravna posljedica naprezanja, koje čini duša, kad ostavlja tijelo, u kojem je stanovala. Uopće se može smrt Savijeva više nazvati blagim snom negoli umiranjem. Bijaše to navečer 9. ožujka 1857., kad je primio sve utjehe sv. vjere. Svaki, koji bi ga vidio, rekao bi, da je legao u krevet, da se odmori. Njegova vedrina, njegov još sada tako živahan pogled, potpuna svijest, napunjahu sve čuđenjem, i nitko nije osim jedinog Savija mislio, da je on na umoru. Pol sata prije smrti posjetio ga župnik, i videći ga tako mirna, snebivao se slušajući, kako bolesnik preporučuje dušu Bogu. Bolesnik je često izgovarao strelovite molitvice, koje su izražavale njegovu žarku želju, da što prije dođe u nebo. „Što bih rekao ovoj duši, koja se sa smrću natječe?", reče župnik. Pošto je župnik izmolio s bolesnikom nekoje molitve, htio je da ode, ali ga Savio zovne i reče mu: „Velečasni, dajte mi još kakvu uspomenu, prije nego odete." — „Ja" reče on, „doista ne znam, kakvu uspomenu da ti dadem." — „Štogod, što će me tješiti!" — „Misli često na gorku muku Gospodinovu; ništa bolje ne znam da ti preporučim."

„Deo gratias" (Bogu hvala), odgovori bolesnik, „muka Gospodina bude uvijek na mojim ustima i u mom srcu. Isuse, Marijo i Josipe, budite mi na pomoći u smrtnom času! Isuse, Marijo i Josipe, preselila se u miru s vama duša moja!" Iza ovih riječi zaspi i počivaše pola sata. Kad se probudi, okrene se k svome ocu i reče: „Tata, vrijeme je." — „Evo me, što želiš?" odgovori otac. „Dragi oče," reče on, „vrijeme je! Uzmite moj molitvenik i molite napriječ molitve za dobru smrt." Na ove riječi udari njegova majka u plač i ostavi bolesnikovu sobu. Ocu je pucalo srce od boli, suze mu zagušivahu glas; no ipak se nastojao svladati i počne napriječ moliti molitve. Bolesnik je pažljivo i razgovijetno ponavljao svaku riječ, ali je na koncu svakoga dijela htio da sam kaže riječi: „Milosrdni Isuse, budi mi milostiv!" Kad su došli do riječi: „Kad se napokon moja duša pokaže pred Tobom o Bože, te prvi puta ugleda sjaj tvoga veličanstva, o tada je ne protjeraj ispred svoga lica, nego se udostoji primiti je u ljubezno krilo svoga milosrđa, da mogu u sve vijeke pjevati Tvoje hvalospjeve," nadoda Savio: „Oh, to je upravo što želim, dragi oče, cijelu vječnost pjevati hvalu Gospodinu!" Iza toga se činilo kao da će opet malo spavati. No skoro se zatim probudi, te jasnim i veselim glasom usklikne: „S Bogom dragi oče, s Bogom! Gospodin župnik mi je htio još nešto kazati, ali se ne mogu sjetiti... O kako krasne stvari gledam..." Izgovorivši ove riječi s pravim nebeskim veseljem, unakrst na prsima složenim rukama, a da se ni najmanje nije ganuo, ispusti svoju dušu.

Pohitaj dušo vjerna k svome Stvoritelju! Nebo ti je otvoreno; anđeli i sveti pripravše ti veliko slavlje. Isus, kojega si toliko ljubio, on te zove i poziva govoreći: „Dođi dobri i vjerni sluga, dođi! Ti si se borio i pobijedio

si: sada dođi i zaposjedni ono veselje, koje ti se ne će više nikada oduzeti! Uđi u radost Gospodara svojega!"

26. poglavlje

Vijest o smrti. — Profesor Piko govori svojim gojencima.

Kad je Dominikov otac čuo, kako je Dominik izgovorio spomenute riječi, te ga vidio kako leži, kao da će spavati, mišljaše, da je bolesnik usnuo. Nekoliko ga časova pusti tako; malo zatim ga zovne i sad istom opazi, da je Dominik mrtav. Svatko može pomisliti bol zbog gubitka takvoga sina, koji je s nevinošću i pobožnošću spojio najljepše vlastitosti, koje su ga učinile svakomu milim.

I mi u oratoriju bijasmo željni, da čujemo vijesti o ovom ljubljenom prijatelju i drugu, kad eto dobijem list od oca miloga nam pokojnika, koji je ovako počinjao: „Suznim Vam očima priopćujem prežalosnu novost. Moj je dragi sin, jedan od Vaših učenika, sinoć, 9. ožujka, primivši s najvećom pobožnošću sv. sakramente i papinski blagoslov, kao čisti ljiljan, poput sv. Alojzija Gonzage, predao svoju dušu Gospodinu."

Ta je vijest vrlo ožalostila sve njegove prijatelje. Jedan je oplakivao u njemu gubitak prijatelja i vjernoga savjetnika, drugi je opet žalio za uzorom prave pobožnosti. Nekoliko se gojenaca skupilo, da mole za pokoj njegove duše, dok je većina govorila: on je bio svetac, sada je već u nebu. Drugi mu se opet preporučivahu kao zagovorniku kod Boga. Svi se natjecahu, da se domognu kakve stvari koja je pripadala Dominiku.

Kad je profesor Piko dočuo žalosnu vijest o smrti Savijinoj, ražalostio se u dnu duše. Kad su svi gojenci bili na okupu, saopći im on tu žalosnu vijest slijedećim riječima: „Nije tomu davno, predraga djeco, što sam slučajno, govoreći baš o nestalnosti ljudskoga života, primijetio, da smrt ne štedi ni mladenačke dobi. Za primjer sam vam naveo jednoga mladića, koji je pun životne snage i veselja prije dvije godine polazio ovu školu, a za izbivanja od nekoliko dana preselio se iz ovoga života u drugi, oplakivan od svojih roditelja i prijatelja. Kad sam vam taj slučaj pripovijedao, nisam ni iz daleka pomišljao, da nas i u ovoj školskoj godini čeka sličan primjer, i da će već tako brzo stići jednoga od tada prisutnih. Da, dragi moji, jednom vas žalosnom vješću moram ožalostiti. Sinoć ugrabi smrt jednoga od najkreposnijih vaših drugova, dobroga Dominika Savija. Vi se valjda još sjećate kako ga je zadnje dane njegovoga polaska u školu mučio žestoki kašalj, koji je naviještao ozbilnu bolest. Zato se nije nijedan od nas začudio kad smo čuli, da je prisiljen na neko vrijeme prekinuti pohađanje škole. Trebao je naime bolju njegu, a uz to, jer je već vidio, da mu je blizu konac, kao što je češće izjavio pred svojim drugovima, poslušao je savjet liječnika i svojih poglavara, te se odvezao kući. Tamo se bolest sve dalje razvijala tako, te je nakon četvorodnevnoga ležanja predao svoj nedužni duh Stvoritelju.

Jučer sam čitao pismo, u kojem mi je rastuženi otac javio žalosnu vijest. Opisao mi je posve jednostavno svetu smrt ovoga anđela tako potanko, da me do suza ganulo. Nije našao boljeg izraza, da pohvali svoga ljubljenog sina, nego da ga nazove drugim sv. Alojzijem, i zbog svetosti njegova života, i zbog svete odanosti, kojom je primio smrt.

BOJIŠTE VJEČNOGA KRIJESA

Dio prvi — KULA NAD DVERCIMA

— Nastavak —

Sve čudnije vladala se Dora.

Znala je gledati Srebrenku netremice, kao da samo nju gleda, a pogled joj zapravo nije bio na djevojci, nego je prolazio kroz nju i putovao kroz zidove i stvari, daleko, neodređeno.

— Kad god sam željela biti dobra nešto me je u tomu spriječilo, — govorila je. — Neko zlo mi se suprotstavilo, izazivalo me, dražilo da odgovorim zlom. I bijes me je onda mučio i gonio, pa mi je bilo lakše kad sam se iskalila na prvim koji bi naišli, na bratu, slugama, životinjama...

— Jedan fratar koga poznam, rekao bi ti: »Kakvo je to junaštvo i kakva čast — iskaliti se. Hrabro je i plemenito boriti se sa bijesom u sebi. Pobjediti i — ne iskaliti...« Ali on tako govori, a ti imaš pravo.

— Dosadno je kad mi neprestano povlađuješ, reče Dora — reci mi jednom da sam zla, bit će mi lakše.

— Nisi zla. Ti imaš pravo biti ohola i strašna svima, jer si lijepa i moćna. I ja ću biti i ostati takva. Vele da su takve kraljice. Bila je kao ti i Jelisava Kotromanićeva...«

— Zato je platila glavom.

— Vrijedi to...

— Što?

— Živjeti kao kraljica, da ti se svi dive i svi se boje, pa onda to platiti životom.

— Mišljah da sam samo ja luda, a ti si još luda, — reče sa smiješkom i srdžbom Dora. — Smijala bih se i tukla bi te. Veseli me kad mi se dive ali ne trpim kad me netko tako slijepo slijedi u zlu kao što si ti počela. Što ti je, djevojko? Zgrabila ju je dugim prstima za ramena i stresla jako.

— Fratar bi rekao: »Snaga zla je izvana i lako ti je poći za njom. Samo što te ona odvede kamo se ne nadaš, pa onda plačeš i jadikuješ. A snaga dobra je skrivena i treba se namučiti da je pronađeš. Ali što jedino je vrijedno na svijetu: Znači neslomivu sigurnost.« On tako veli, ali ja svejedno želim biti kao što si ti!

— Tko je taj fratar, Srebrenko? U zadnje vrijeme ti je samo on na pameti.

— Ne znam odkuda to. Pripovijedat ću ti o njemu i o jednom događaju koji je sve potresao, a o kojem je on govorio drukčije nego što su mislili svi drugi...

Djevojčine riječi zaustavi nagli ulazak gospodina Arlanda. Gospodar susjedgradski bio je blijeda sablast na tamnoj hrastovini vratnica. Magla mu je tekla preko zjena, a usne drhtale.

— Doro, dođi na čas, brzo — pozvao je glasom hrapavim i tuđim. Srebrenka se ukoči od prepasti, dok je Doroteja izlazila ne usuđujući se da po svojem običaju postavi ma koje pitanje.

U hodniku pod visokim svodovima, činio se glas gospodina Arlanda još čudnijim. On je gledao svoju kćer bez straha, ali sa nekim groznim osjećajem pomirenja sa svim strahotama što ih je gledao negdje u dnu svoje svijesti. Govorio je:«

— Naši su poraženi do nogu. Kraljičina vojska je pod Zagrebom, ako već nije usvojila i zidine Griča. Glasnik javlja da nadiru i u Zagorje sa dvije strane...

— Oče! Ima li nam spasa? — vrisnu Dora.

Njezin vrisak privuče Srebrenku, koja ostade na pragu odaje tako da je otac i kći nisu primjetili.

— I druga loša vijest koju mi doniješe sluge: Noćas je Dežimir nekamo odveo Manfreda...

— Ubit će ga! Ubiti!

— Dorin glas se užasnuto razliježe trijemom.

— Manfredo je ovdje? — Ote se povik Srebrenki. Ruke su joj se zanjihale nad glavom kao dva tanka bijela krila prostreljene ptice. Pala je, zatim, bez svijesti na kamene ploče hodnika.

XXIV.

Kiše su obilno zalivale ovo leto.

Trave su rasle visoko, htjele su da dosegnu visinu mladih stabala i da zakrile ranjene i progonjene. Sa kišama je i krv natapala korijen visokih trava. Nije ih otrovala mržnja iz ratničke krvi; rasle su čisto i svježe prema visinama.

Kiše su dale snagu rijeci Savi. Tekla je među Slavonijom i Bosnom mutna i široka. Razvila se i pošla u susret vojsci koja je širokim poljem hitala njenom koritu.

Valjala je na mutnim talasima skelu, punu vojnika teških od željeza.

Druga vojska je sustizala prvu. Vodila se bitka na obalama Save; valovi su odnosili oružje, zastave i mrtve vojnike. Jači od fijuka strijela i rzanja konja bili su ljudski jauci.

Sve nova koplja nicala su iz visoke trave kao da i ona rastu od teških ljetnih kiša. Mačevi su ostali tupi sjekući ljudsko meso, lomeći kosti udova i željezo kaciga.

Rijeka je nosila žive na drugu obalu, mrtve niz svoje korito.

Bosanske šume šutjele su tamninom borja i nisu odavale tajnu zaštićenih. Bile su njemu, sigurno utočište poražene vojske.

Ta vojska je prenijela na onu stranu, među borove, stijeg Hrvata i Paližne.

Na ovoj strani Save ostadoše mnogi junaci nesretniji od progonjenih i mrtvih. Ostali su na životu i bili su robovi kraljice Marije i kralja Sigismunda.

Vidjeli su vojnici Bana Horvata cestom prema Zagrebu najljepšeg viteza, najhrabrijeg ratnika Hrvatske Berislava Paližnu i njegova pobratima Stjepana. Za vrijeme su posrtali u lancima, padali pod bičevima, umirali pod kišom na blatnoj cesti hrvatski ratnici, koje izdade ratna sreća.

U Zagrebu će kraljica slaviti svoju pobjedu. Bit će dočekana velikim slavljem, magna sollemnitate... trebat će joj robova pred nogama, ljudskih ruku u lancima. I ona poznaje previše dobro što je to sužanjstvo. Ona će lagati svoj narod i samu sebe novozavjetnim istinama koje će izgovarati njezina usta. A ona će u srcu vršiti poklonstvo starozavjetnom zakonu... oko za oko, zub za zub. Usavršit će ovu zabludu, skrivajući je sve pomnije novim farizejskim lažima; uzet će deset očiju za jedno oko.

Putuju bosanskim klancima njemi bojovnici slobode Hrvata. I nose svoj pregaženi stijeg.

Putuju cestama pobjednici pod zastavom s anžuvinskim zlatnim ljiljanima. Vuku za sobom lance i sumrtve robove.

Putuje kraljica u grad na brijegu, utvrđen zidinama i kulama od kamena. I njezino srce je od kamena. Ono je kamen smutnje i spoticanja, premda je zakriljen njegov zlokobni sjaj tihim riječima o miru i oproštenju.

Putuju slavni oblaci srpanjskim nebom.

Zloduh što je već dugo krilio nad hrvatskom zemljom nije sklopio na odmor crna krila, ni opustio ruke sa željeznim prstima i krvavim noktima.

Sa zagrebačkih tornjeva zvonila je posmrtna ponoć.

Dio drugi. — TAJNA KAMENITIH VRATA

I.

Trube su ječale srebrnim zvucima na lančanom mostu Kamenitih vrata.

Uz brijeg je vijukala šarena, svjetlucava zmija kraljevske povorke.

Sjajni konjanici ulazili su svečano u slobodni kraljevski grad na Gričkim Goricama. Ratnici Bana Horvata i Ladislava od Lučenca, čete gospodina Gorjanskog i gospodina Morovića, vojnici kneza Frankopana, mletački poslanici i Sigismundovi humanski jahači pratili su Mariju Anžuvinsku.

Pancirske košulje, okrugli trokutni štitovi, buzdovani i čelenke od zlata, srebrne kacige i ostruge, perjanice, koplja i mačevi, grimiz i svila, biseri i dragulji, sve se izložilo podnevnom suncu, tek izašlom iz tame oblaka. Je li pokorno i sunce kraljevskoj volji? — trepte zbunjena srca gričkih građana.

Crvena i zlatna nosiljka njihala se jedva osjetno na rukama snažnih dalmatinskih momaka. Zastori su na njoj podignuti sa obje strane, da građani ne mogu vidjeti kraljicu.

— Nastavit će se —

Papa je preko kardinala Tardini-a pozvao rimske svećenike, svetovne i redovničke, da se duhovnim vežbama pripreve na rimsku sinodu. Papa potseća svećenike na Kristov primer, koji je u početku svog javnog delovanja u pustinji 40 dana postio i molio. Krist je i inače često pre važnijih čina proveo čitavu noć u molitvi. Kristov svećenik treba da nasleduje svog Učitelja.

Izvanredan slučaj. U Plouha u francuskoj Bretanji na isti su dan zajednički četiri svećenika slavila svoj misnički jubilej: dva dijamantni, dva zlatni. Svečanosti je prisustvovao njihov biskup, oko stotinu svećenika i mnoštvo vernika.

Kardinal Tedeschini, datar Svetog Oca, obavio je u San Giovanni Rotondo krunisanje glavne oltarske slike Device Milosti. Crkvu kao i obližnju bolnicu sagradio je p. Pio, stigmatizovani kapucin, milodarima. Posle mise kardinal je uputio vernicima poziv na detinje štovanje Majke Božje. U lepim je rečima pohvalio ulogu p. Pija, koji je postao oruđe Božje Providnosti za obnovu verskog života i za karitativnu pomoć. P. Pio zbog bolesti nije mogao prisustvovati svečanosti, nego ga je posle crkvene svečanosti posetio kardinal sam. — Kasnije je p. Pio dobio preko kardinala Tardini-a od Pape pismo s apostolskim blagoslovom.

U Rangunu u Burmi 21 bogoslov je završio filozofski kurs i prešao na studij bogoslovije. Većina tih bogoslova pripada plemenu Karenaca, trojica su potomci nekadašnjih portugalskih naseljenika, a jedan pripada plemenu Šan. Taj je morao prevaliti peške gotovo 150 km preko džungle i visokih brda, pošto je vojska rekvirirala sva vozila.

Iz Livorna u Italiji će krenuti 10 m visok bronzani kip Fatimske Majke Božje za Nju Jork. Blagoslovio ga je Papa sam. Marijin će kip stajati na jednom brdu gde je raskrsnica puteva.

Mesto cigareta funte. U kasici neke crkve u Mančesteru, koja je bila pre kratkog vremena dovršena, župnik je otkrio kutiju od cigareta. Ali mesto 20 cigareta u njoj je bilo 20 funti. Kad je župnik kutiju tačnije ogledavao, primetio je da je to ona stara kutija, koju je u početku gradnje dao na javnu dražbu. Župnik je tada naime podigao onu kutiju, punu cigareta, i vernicima obećao da neće pušiti dok ne završi delo, a onda stavio cigarete na javnu dražbu. Poslednju cigaretu dobila je neka žena a s time i kutiju. Sada je verovatno istu kutiju ona žena napunila novcem i spustila u kasicu.

Krizma na ulici. Nadbiskup Heenan iz Liverpula bio je na krizmi po svojoj biskupiji. Kad se u nekoj crkvi već svečano obukao za krizmu, primi obavest da je na putu u crkvu na krizmu pregažen sedamgodišnji dečak Bernhard Lathon. Biskup se odmah uputi na mesto nesreće te tamo na trotoaru krizma unesrećenika, pre no što su ga odvezli u bolnicu.

U Francuskoj je bio iz lilske katedrale ukraden skupoceni kip Majke Božje, koji datira iz 13 veka. Zločinci su oslavili u crkvi Marijin plašt, Marijinu i Isusovu krunu, a mesto originala postavili na prosto ulivenu kopiju koja se obično nosila na procesiji. Policija pretpostavlja da se ne radi toliko o kradi zbog para koliko da se oskrvnjavi Marijin kip.

Rimska sinoda. Posle tridentskog sabora rimska biskupija još nije imala svoje sinode. U ovom veku Rim je doživeo dve vizitacije, i to 1904 i 1932. Poslednjih godina Rim je porastao na 2 miliona stanovnika. Time je nastupilo mnogo novih pastoralnih problema. Komisija za pripravu sinode je već dobro napredovala radom, tako da je opravdana nada da će se sinoda održati pre Božića. Komisija ima osam komiteta, koji pripremaju materijal za sinodu: 1) prava i dužnosti svećenika i laika, 2) obavljanje učiteljske službe putem propovedi, katehezom i štampom, 3) liturgija i sakramentali, 4) deljenje svetih sakramenata, 5) apostolski rad u opštim crtama, 6) rad s omladinom, 7) crkvena dobra i izgradnja crkava, 8) crkvena dobrotvornost.

Italijanski filatelist Dr Franci je poklonio Papi svoje najnovije delo »Kršćanstvo na poštanskim markama«, u kome su objavljene sve marke s kršćanskim motivima do 1959. Prigodom međunarodnog euharističkog kongresa u Minhenu 1960 godine održaće se i međunarodna filatelistička izložba pod geslom »Marke navještaju Krista.«

Za Mađarsku je Sveti Otac naimenovao četiri nova apostolska administratora, i to: pomoćnog biskupa Kovač-a za Estergom, prelata dr Švarcegenhofer-a za Eger, dr Kempa za Vesprem i dr Brezanoci-a za Vac

U Kerali, u Indiji, otvorene su ponovo katoličke škole, koje su bile izvesno vreme zatvorene. Školski se rad nesmetano nastavlja.

Portugalski biskup Antonio Perreira Gomes iz Oporta došao je u sukob s predsednikom vlade Salazarom, pošto je javno kritikovao autokratski način njegove vladavine i njegovu nesposobnost da poboljša životne uslove u zemlji. Biskup je ostavio zemlju za neodređeno vreme.

Papa je 6 avgusta posetio letnjikovac gde oko 200 pitomaca Propagande iz 50 zemalja provodi letnji odmor. Tom je prilikom Papa održao kraći govor. To je bio prvi slučaj da je Papa posetio letnje odmaralište nekog rimskog zavoda.

U Schärdingu, blizu Pasau protestantski je pastor spasio iz reke Inn svog katoličkog kolegu, koji je okliznuo na šetnji i pao u reku.

U benediktinskoj Opatiji Niederteich u Nemačkoj sastali su se od 17—21 avgusta katolički i evangelički intelektualci i obrađivali temu »Odnos Svetog Pisma i usmenog predanja obzirom na budući ekumenski koncil«.

Kinezi na Filipinima. Obzirom na prilike koje vladaju na Dalekom Istoku broj Kineza na Filipinima je porastao. Poslednjih godina novo useljavanje Kineza je zabranjeno. Svih Kineza je tamo 247 873, od kojih 40 237 katolika. Broj kineskih svećenika je poslednjih godina porastao. Naročito je korisno što su Kinezi dobili u prestonici Manili četiri župe. Kinezi su vrlo poduzimljivi: trgovci, bankari, industrijalci, pa i saobraćaj je izvesnim delom u njihovim rukama.

Misijski lekarski institut u Würzburgu u Nemačkoj lepo napreduje. Njihov se dom u Würzburgu povećao za jednu višespratnu kuću. U misijama radi 19 njihovih lekara i 20 lekarki. U Indiji drže dve vlastite bolnice u Šrirampuru i u Jansi. Izgrađuje se centar za pomoć gubavcima u Polambakkam pri Madrasu i jedna bolnica u Sargodha u Pakistanu. U Pretoriji u Južnoj Africi institut preuzima jedno lečilište za bolesne misionare i misionarke.

Egipat. Posle sueske krize broj se katolika latinskog obreda u Egiptu smanjio. Mnogi nameštenici Sueske kompanije su otišli, razni trgovci grčke i jermenske narodnosti su se preselili u Ameriku. Računa se da ima još uvek oko 200 000 katolika svih obreda. Najaču grupu sačinjavaju sjedinjeni Kopti od 80 000. Oni imaju u Aleksandriji svog patrijarha i dve biskupije u Gornjem Egiptu. Njima pomažu franjevci koji vode njihov seminar u Maadi. Izvestan broj franjevaca je prešao na koptski obred, pa se već misli na osnivanje posebne koptske provincije. U Gornjem Egiptu svake se godine sjedini prosečno oko 2000 Kopta sa Rimom. Katolici latinskog obreda su na drugom mestu sa 60 000 vernika, grčki melkiti na trećem sa 30 000, dok su Maroniti, Sirci, Jermeni i Kaldejci malobrojni. Sjedinjeni Kopti oskudevaju na svojim svećenicima.

Katoličke škole u Indiji. U katoličkim osnovnim školama u Indiji ima 862 695 učenika, od toga je 44% nekatolika; u gimnazijama ima 353 497 đaka, od kojih je 60% nekatolika. Na univerzitetskim koležima imaju 36 372 studenta, od kojih 77% nekatolika. Katoličke škole uživaju u Indiji velik ugled. Mnogo molbi za prijem je odbijeno, pošto nema mogućnosti sve primiti. Katolički studentski savez Indije ima 10 000 članova te se brine za kulturni i verski razvoj svojih članova. Godišnje priređuje letnja logorovanja, studijske nedelje i katkada nacionalne kongrese.

Bivši ap. administrator Mogileva i Minska biskup Boleslav Sloskan živi u Belgiji te još uvek radi. Prošlih meseci proputovao je Nemačku sve do Königsteina gde se vršio kongres po savremenim pitanjima koja zadiru crkveni život sadašnjice. Učestvovalo je na kongresu 600 osoba iz 30 zemalja.

Za novog nadbiskupa Buenos Aires-a Papa je imenovao kardinala Caggiano, dosadašnjeg biskupa u Rosario u Argentini. Novi natpastir argentinske prestonice je star 70 godina. 1912 godine je bio zaređen za svećenika, 1934 je postao biskup novoosnovane biskupije Rosario, a 1946 Pijo XII podelio mu je kardinalski šešir.

Jubileji engleskih katoličkih časopisa. 1. X. o. g. slavio je londonski »Catholic Times« 100 godišnjicu izlaženja. Drugi londonski nedeljni časopis »Catholic Herold« slavi 75 godišnjicu, dok će »The Universe« slaviti 100 godišnjicu u decembru 1960. Najstariji katolički londonski časopis je »The Tablet« koji će 1960 slaviti 120 godišnjicu.

Red za izgradnju modernog ap. Verenfrida van Straten obavlja u Etiopiji veliko delo. U Bisidino gradi naime naseobinu za gubavce, gde će biti posebna bolnica za gubavce, jedna obična bolnica, škole, crkva i stanovi za nameštenike i bolničarsko osoblje.

Holandija. U hertogenboškoj katedrali tamošnji je koadjutor Msgr Bakkers podelio 419 misijskih križeva, i to: 215 svećenicima, 181 laičkim pomoćnicima i redovnicama, a 23 laičkim osobama. Svakako lep misijski doprinos u jednoj godini za malu Holandiju.

Havaji. Republikanski i demokratski kandidat za guvernera najnovije američke federalne državice Havaji su katolici. Jedan i drugi borili su se protiv rasne nejednakosti, za jednaka prava svih narodnosti i rasa.

Na američkoj izložbi u Moskvi bilo je na želju sovjetske vlade uklonjeno s izložbe 70 raznih knjiga, među kojima i knjiga bivšeg katoličkog svećenika u Moskvi p. Bizoneta pod naslovom: »Moskva je bila moja župa.« P. Bizonet je izjavio da je objektivno opisao svoj rad u ruskoj prestonici.

Gana. Tamošnja vlada pozvala je pomoćnog biskupa Msgr Amissah iz Koust Keip-a da sarađuje u izradi nekih zakonskih nacrta iz područja građanskog prava. — Prigodom zasedanja bivših boraca u Brislu belgijski princ Albert poklonio je sinu ministarskog predsednika Gane Marijinu medalju sa zlatnim lancem.

Francuski Kongo. U Brazavilu je krajem jula zasedao kongres kršćanskih sindikata. U resoluciji se otklanja prepirka o školama kakva vlada u Francuskoj te se traži sloboda da njihova zemlja sama bira svoj školski sistem. Izrazili su zahvalnost misijskim školama što je već toliko ljudi steklo osnovno obrazovanje i ističu potrebu za proširenjem školskog obrazovanja. Zahvaljujući misijskim školama Belgijski Kongo je po pismenosti na prvom mestu među svim državama Afrike sa 79% pismenih.

Kardinal Kušing i znameniti američki konvertit Budenz zajednički rade na izdavanju jednog modernog katekizma za više škole, koji treba mladim Amerikancima da objasni savremenu stvarnost te ih pripravi na odgovarajuće zadatke.

10 avgusta Papa Ivan XXIII slavio je 55 godišnjicu misništva. Papa je došao iz Castel Gandolfa u Rim u Santa Maria in Montesanto, gde ga je 1904 godine Msgr Ceppitelli, tadašnji rimski provikar, zaredio za svećenika.

Novosti u oblačenju. Papa Ivan XXIII nosi beli šešir. Odrekao se crvenih papuča i počeo da nosi cipele iz crvene kože. Povratio se na staru »kamauru« neke vrste crvenu kapu, koja pokrije svu glavu. Takvu su nosili Pape sve do pape Pija VI, kada se uvela mala bela kapica — »cuketo«.

Drugi kamerunski dominikanac primio je svećenički red u Lurdu. Pomoćni lurdski biskup Msgr Maury je obavio ređenje. Mladomisnik je završio novicijat i školovanje u Francuskoj, pa se sada vraća u dominikanski samostan u Dualo. Zove se Marija Alfons Mwilongo, a njegov stariji redovnički subrat Stjepan Kangé.

Ispunio obećanje. Giovanni Azzara, 26 godišnji kuvar iz Palerma na Siciliji, bacio se u septembru 1958 godine kroz prozor četvrtog sprata. Dobio je teške ozlede na kičmi i više dana njegov je život visio na niti. U to se vreme valjda zavetovao. Ozdravio je i odlučio da izvrši zavet: da naime peške sa križem na leđima hodočasti od kuće u Palermu u Lurd, da prevali put, dugačak gotovo 3 000 km. 15 maja ostavio je Palermo, a u Lurd je stigao 10 avgusta. Na putu je potrošio 8 pari cipela. Sobom je uzeo 7 000 franaka; inače je bio vezan na milostinju. U Lurdu mu se pridružio njegov otac, koji je namerno zbog sina tamo došao.

Papa je imenovao pomoćnog lurdskog biskupa Msgr Maury za apostolskog delegata u Dakaru za Francusku Ekvatorijalnu Afriku. Novi ap. delegat je star 52 godine. Kanonsko je pravo položio u velikom seminaru u Parizu. Duži niz godina je bio sekretar kardinala Gerliera i predsednik središnjeg ureda misijskih ustanova u Lionu. 1958 Pijo XII ga je imenovao pomoćnim lurdskim biskupom.

Belgijski Kongo je dobio trećeg crnačkog biskupa u Msgr Josipu Malula. Novi se biskup rodio u Leopoldvilu 1917 godine. Za svećenika je bio zaređen 1946, onda bio kapelan, 1954 postao je župnik župe Krista Kralja u Leopoldvilu, a u martu 1959 premešten na župu sv. Petra gde je imao 33 000 vernika. Msgr Malula je učestvovao 1956 godine na konferenciji »Afričke savesti« koju su održali crnački intelektualci. Tamo su sastavili dosta napredan kulturni i politički program. Msgr Malula se založio da se primi kršćanstvo bez raznih zapadnoevropskih dodataka, da se traži nezavisnost u saradnji sa Belgijom.

Opomena. Gradske vlasti u Tokio su naredile da se sadašnja francuska crkvica posvećena sv. Bernadici Subiru u kvartu Ueno iz sanitarnih razloga ukloni ili da se sagradi nova. Ona crkvica pripada Družbi stranih pariških misija, a vodi je p. Marcel De Dorze.

U Nimwogenu u Holandiji održavao se od 12 — 19 septembra VII međunarodni misijski liturgijski kongres, na kome je uzelo učešća 30 biskupa, među kojima i indijski kardinal Greišez. Glavni predmet raspravljanja bio je »liturgija u misijskom radu«. Prva je sednica bila javna, ostale tajne. Na njima se detaljnije raspravljalo o misi, deljenju svetih sakramenata i sakramentala, kao i o prilagođavanju običajima i prilikama misijskih zemalja. Poslednji je dan bio određen novim misionarima, kako ih treba u liturgijskom pogledu pripremiti za misije.

U Minhenu se održao kongres protestanata, na kome je učestvovalo oko 320 000 ljudi. Među najodličnijim gostima je bio predsednik republike dr Teodor Heuss, vicekancelar Ludwig Erhard i više katoličkih prelata. Kao govornici su nastupili i predsednik republike i berlinski biskup Dr Dibelius. Dr Wolfgang Sucker je o budućem ekumenskom koncilu kazao da je isključivo katolička stvar.

Cejlonski nadbiskup Msgr Tomas Cooray je odlučno protestirao protiv učestalih pretnji i šikanacija koje su usmerene na oduzimanje katoličkih škola. U maju 1957 godine vlada je izjavila da se nove katoličke škole u zemlji ne mogu više otvarati.

Kanada. Prvi puta u istoriji Kanade sa generalom Vanier-om došao je prvi katolik na položaj generalnog guvernera Kanade.

Kralj Karl Mutara Rudahigva je umro. Smatrali su ga potomcem nubijskih kršćana koji su prema legendi pod pritiskom muslimana sa severa prodirali u unutrašnjost Afrike. Pokojni kralj je po dolasku na prestol primio kršćanstvo te se dao 1943 godine krstiti, Više puta je bio u Rimu kod pape Pija XII. Ruanda se ima zahvaliti pokojnom svom vladaru za prvi katolički kolež i prvu visoku školu.

Vatikanski su krugovi uznemireni, pošto se sve više množe takozvana čuda, koja su tobože izvesni ljudi doživeli. Navestili su rat tom praznoverju. Iščekivanje čudesa, velik interes za sve neobično i zadivljujuće, svakako je znak teških i opasnih vremena u kojima živimo, ali je ujedno i znak neznanja i naivne lakovernosti, kazao je neki prelat rimske kurije.

Formoza. U Tajpehu je tamošnji nadbiskup Josip Kuo prvi puta posvetio 10 mladomisnika, koji su rodom svi iz kopnene Kine. Vera se na Formozi izvanredno brzo širi zahvaljujući velikom broju domaćih svećenika i stranih misionara. Poslednjih osam godina broj se katolika povisio od 20 000 na 150 000. Sagrađeno je 225 crkava.

Kardinal Agagianian je avionom otputovao preko Beiruta i Maline u Australiju. 23. VIII. u Sidneju je otvorio biblijski kongres. Tamo ima nameru posetiti sve nadbiskupe Australije i Nove Zelandije. Pre povratka u Evropu blagosloviće novo bogoslovno semenište u Melburnu.

Izložba na jevrejskom univerzitetu u Jeruzalemu. Prof. Yadin je organizovao arheološku izložbu, koja prikazuje kamene natpise, umetničke predmete, ćupove, vaze, naročito one u bogoštovne ciljeve, kućne predmete itd. koje su arheolozi nakupili prilikom iskopavanja na 21 mestu. Posebna pažnja je posvećena iskopinama grada Hazor iz 13 veka pre Krista, koji je ležao severno od Genezareškog jezera. Stručnjaci tvrde da su biblijski podaci vrlo dobar putokaz arheolozima u njihovom radu. Izložba govori o kanaanskoj i izraelskoj kulturi u Palestini u vremenskom razmaku od 2 500 godina.

Bivši dahauski logoraš isusovac Adam Kozlewski posvetio se posle oslobođenja 1945 godine afričkim misijama. Njegovo misijsko područje bila je Lusaka u severnoj Rodeziji. Neko vreme je bio ap. vikar, a sada je postao nadbiskup. U Lusaki bavarske dominikanke imaju svoj samostan. Novo umešteni nadbiskup je tim redovnicama blagoslovio novu kapelicu.

Vatikanska pošta je izložila u Hamburgu na »Interposta« kompletnu zbirku svih vatikanskih poštanskih maraka od osnivanja vatikanske države 1929 godine. Ukupna zbirka ima 18 listova.

U Minhenu se održavao sredinom avgusta IX evangelički kongres. Tom je prilikom došlo do izražaja zbližavanje evangelističke i katoličke Crkve. Minhenski je kardinal-nadbiskup Wendel ponudio odboru za kongres stan za jednog evangeličkog biskupa. Kod kardinala je zaista i stanovao jedan evangelički biskup iz Danske. Kardinalova palata je bila za vreme kongresa ukrašena zastavama kao i druge kuće. Neki su samostani, kao na pr. franjevački, primili na stan delegate za kongres. Putnički ured organizirao je za učesnike kongresa bliža i dalja putovanja, a u ta putovanja uvrštene su i pasionske igre katoličke glumačke grupe u Erlu, koja je 17 avgusta glumila specijalno za učesnike kongresa.

Francuski semeništarci. 3. septembra 1959 došlo je 1500 francuskih semeništaraca na prvo zajedničko hodočašće u Lurd. Tamo su ostali tri dana, koji su bili ispunjeni bogatim programom.

Iz Essena je otišlo 29 bogoslova na radni staž u fabrike. Tamošnji biskup naime traži od svojih bogoslova da za vreme studija provedu izvesno vreme kao radnici po fabrikama, kako bi se bolje upoznali sa životom radnika.

Filipinski katolički časopis „Le Sentinel" donosi vest da se poznati levičarski ideolog Luj Taruc obratio na katoličku veru. Nalazio se na održavanju kazne. U to je vreme vodio duže razgovore s engleskim obraćenikom Daglasom Hajdom, koji ga je uputio u proučavanje katoličke vere.

Glava sv. Brigite. Skupocena relikvija, glava sv. Brigite više puta je tokom vekova promenila svoje mesto. Sada se duže vremena nalazila u malom francuskom selu Courson. Posle dugih pregovora redovnicama sv. Brigite u opatiji „Marije Zaštitnice" u Uden (Holandija) uspelo je dobiti pomenutu relikviju svoje osnivačice. Skupocena se relikvija nalazi u srebrenoj šatulji. Prenos relikvije obavio se velikim svečanostima.

Švedsko pristanište Malmö će uskoro dobiti novu katoličku crkvu božanskog Spasitelja. Dečji vrtić i katolička su škola već dograđeni, dok se crkva tek dograđuje. Stara katolička crkva bila je naime iz urbanističkih razloga uklonjena.

Sveta Stolica i Izrael. Vladavina pape Ivana XXIII vrlo je pogodno vreme za Izrael da uspostavi diplomatske odnose sa Vatikanom, tako se izrazio viši kanadski rabin Abraham Foinberg iz Toronta, prigodom dolaska u Izrael. Na putu iz Kanade za Izrael viši je rabin bio u audenciji kod Svetog oca. Papi se posebno zahvalio što je odredio da se u liturgiji Velikog petka ispuštaju reči koje su bile neprijatne Jevrejima: „molimo za bezverne Jevreje".

Nadbiskup Evreinof umro. Taj se ruski crkveni dostojanstvenik rodio u Leningradu 1877. Kao sekretar ruske ambasade u Carigradu upoznao se sa katoličkom verom. Došao je u Rim na bogoslovne studije gde je bio 1913 godine zaređen za svećenika. 1928 postao je rektor ruskog zavoda u Parizu. 1936 postao je titularni biskup i bio pozvan u Rim. Za vreme drugog svetskog rata vodio je ured za ruska pitanja u državnom sekretarijatu. 1947 imenovan je za titularnog nadbiskupa. Umro je sada u 83 godini života.

Junaštvo. 11 jula 1959 srušio se 33 godišnji vazduhoplovni kapelan Sigfrido Orsi nekih 60 km južno od Rima. Avijatičar je ostao u avionu sve, dok je leteo nad selom, da ne bi bilo veće nesreće. Pilot se onda otkačio sa svog sedišta, ali nije bilo više vremena da se padobran otvori. Avijatičar je nastradao.

Broj domorodnih svećenika se posle prvog svetskog rata usedmostručio. Tada je bilo u Africi 90, a u Aziji 919 domorodnih svećenika, dok je njihov broj 1 jula 1959 iznosio u Africi 1811, a u Aziji 5553. Valja primetiti da u taj broj nisu uneseni svećenici iz Kine, Severne Koreje i Severnog Vietnama te da se odnosi samo na teritorije koje su pod upravom Propagande. 1918 nije bilo u misijama nijednog domorodnog biskupa, dok ih ima danas u Aziji bez spomenutih zemalja 66, a u Africi 33. Od 1950 do 1959 bila su imenovana 54 domorodna biskupa. Prvi azijski biskup bio je Msgr Roche iz Tutikorina, a prvi afrički Kiwanuka iz Ugande i Ramarosandranata iz Madagaskara.

Holandske Boromejke otvaraju u Norveškoj već četvrtu bolnicu, i to u Aalesundu koja će primati pacijente sa kroničnim oboljenjima i starce. Ostale tri bolnice se nalaze u Molde, Kristiansundu i Hamaru.

Japan proslavlja katoličku ženu. 23 januara 1958 umrla je u Tokiu svojevrsna socijalna radnica Marija Elizabeta Kizahara. Za prvu godišnjicu smrti otkrili su joj spomenik, tj. doprsni kip. Ona je naime žrtvovala svoj mladi život za sirotinju onog tokiskog kvarta. Ispunjava se njezin testamenat, i ove se jeseni otvara poseban dom za 80 siromašnih porodica. Japanske su novine usporedile ženu japanskog prestolonaslednika sa tom herojskom devojkom. Jedna i druga su se odgajile u katoličkim školama, jedna i druga su se posvetile radu za zajednicu, jedna i druga potiču iz građanske porodice, ali se Marija Elizabeta potpuno žrtvovala najbednijima.

Vrata u Crkvu otvorena. Prilikom jedne audijencije Papa je izjavio da će budući opšti crkveni sabor biti otvoren i kršćanima, koji nisu katolici. Papa je rekao: Ako će pretstavnici nesjedinjene braće želeti prisustvovati koncilu, trebalo bi ih pametno primiti, jer je Crkva još uvek njihova kuća iz koje su se tokom nesrećnih istorijskih zbivanja udaljili.

U zapadnom su Kamerunu pre kratkog vremena tri čoveka sekirom ubila jednog svećenika misionara. Posle svršenog čina ostavila su misijsku kuću i autom pobegla. Za poslednjih

meseci to je bio već treći napad na misijske stanice.

Uvaženiji lovičarski vođ Armando Coutinho iz Brazilije došao je početkom septembra 1959 u Fatimu. Teška ga je bolest već pre godinama navela na obraćenje. Prilikom kanonizacije pape Pija X u Rimu se javno odrekao svojih starih zabluda. U Fatimi je sada preko radia govorio o svojim životnim iskustvima i opasnostima po veru.

Ferije za svećenike. Biskup Janssen iz Hildesheima u Nemačkoj je naredio da mesec septembar pastoralno svećenstvo upotrebi za odmor. Stoga ih je oslobodio od propovedanja, taj se mesec ne obavljaju kućne posete, a organizacijski rad prepušta se laicima.

Kongo. Ap. vikar Msgr Matthyssen iz Albertovog jezera zaredio je tri domaća bogoslova za svećenike u velikom stadionu Mongwalu pred više od 10.000 vernika.

Kardinal Tedeschini, kome je 86 godina, podvrgao se teškoj operaciji u bolnici Sv. Duha u Rimu. Operaciju je izvršio profesor Severino Tirelli. Sveti je otac posetio visokog bolesnika u bolnici.

Papa je poklonio anglikanskom pastoru kanoniku Donaldu Rea svoj brevijar, koji je bio doneo iz Venecije. Njime se dosad svaki dan služio. Anglikanskom pastoru je preporučio da je u radu za crkveno jedinstvo prvo potrebna ljubaznost i poniznost, a onda strpljivost i poslušnost glasu Božiemu. Kad je pastor Rea pokazivao Papi fotografije nekog anglikanskog samostana koji je slavio 100 godišnjicu, Papa ga je zamolio neka preporuči samostanu molitvu za uspeh budućeg crkvenog koncila.

Sastanak u Veneciji. Za iduću je godinu predviđen sastanak katoličkih i pravoslavnih teologa u Veneciji. Na potstrek kardinala Tisseranta na katoličkoj se strani organizovao posebni komitet, koji se sastoji iz dekana Gregorijane p. Šarla Boyer, francuskog dominikanca Dumont-a i holandskog prelata Dr Willerants-a. Ta se trojica sastala sa pravoslavnima na Rodosu prilikom nedavnog kongresa Svetskog Saveza Crkava. U Veneciju treba da svaka strana pošalje po deset bogoslovnih stručnjaka, da proučavaju pre svega ono što katolike i pravoslavne ujedinjuje, onda da raspravljaju o zajedničkim potrebama pred koje su jedni i drugi danas postavljeni. Biće to privatni sastanak bogoslova, ali ukoliko bi se pokazalo potrebnim Crkva bi zvanično preuzela stvar u ruke.

Tortona. Taj je italijanski grad slavio 28 avgusta 1959 blagoslov kipa Gospe Zaštitnice. Postavljen je na vrh 60 m visokog tornja Mariji posvećene crkve. Kip je delo umetnika Cassino iz Milana i spada među najveće Marijine kipove na svetu. Kip je visok 14 m, a težak 12 tona. Papa je iz letnje rezidencije osvetlio kip i uputio prigodnu poruku vernicima. Time je krunisano delo Božjeg službenika Don Alojzija Orione (1872 — 1940) koji je umro na glasu svetosti te se najviše zalagao za ostvarenje tog nacrta. Tom se prilikom opet videlo kakav uticaj ima nebeska Gospa na ljudska srca.

Mariborska proslava. Lavantinska biskupija je 6. septembra vrlo svečano slavila 100 godišnjicu prenosa biskupskog sedišta iz Št Andraža u Maribor. To je delo obavio Božji sluga biskup Anton Martin Slomšek. U mariborskoj katedrali je u 9 sati pre podne Dr Maksimilijan Držečnik služio pontifikal i održao prigodnu propoved u prisustvu većeg broja biskupa, svetovnog i redovničkog svećenstva kao i velikog mnoštva vernika. Drugi se deo svečanosti obavio u Marijinom svetištu na Ptujskoj gori. Tamo je održao propoved ljubljanski biskup Msgr Anton Vovk, a misu je služio krčki biskup Dr Josip Srebrnič. Na Ptujskoj je gori pobožan narod dao oduška oduševljenim ubranim pučkim pevanjem. U jednoj i drugoj propovedi iznosile su se Slomšekove ideje, aktuelne i u naše vreme. Svima je bila na usnama i u srcu molitva da Bog proslavi Slomšeka čašću oltara.

Pitanje svećenika — radnika. Kongregacija svetog Oficija je u odgovoru na izveštaj pariškog nadbiskupa kardinala Feltina da svećenici — radnici ponovo počnu raditi sve radno vreme, kazala da to nije u saglasnosti sa svećeničkim zvanjem. Svećenik treba da svaki dan služi svetu misu, obavi razmatranja, izmoli brevijar i održi druge pobožne vežbe, onda treba da sprema propovedi, drži katehezu, vrši druge pastoralne poslove. Svećenici koji se žele napose posvetiti apostolatu među radnicima treba da pronađu radnike — apostole, njih poučavaju u katoličkoj socijalnoj nauci, kako bi oni bili sposobni pridobivati druge radnike. Istotako bi se mogli osnivati laički redovi, u kojima bi pokraj svećenika živeli braća pomoćnici. Oni bi mogli biti zaposleni u fabrikama i drugde gde bi delovali kao apostoli među radnicima i nameštenicima te ih privodili svećenicima.

La Pira, bivši pretsednik opštine grada Firence, na vlastitu je inicijativu posetio Sovjetski Savez te između ostalog posetio moskovsku patrijaršiju i kijevskog mitropolita. U patrijaršiji je La Pira primio mitropolit Nikola. Razgovarali su o ulozi kršćanstva u današnjem svetu, o crkvenom jedinstvu i o miru na svetu. Posetilac je poklonio ruskom velikodostojniku neke umetničke slike, dok je metropolit za uzvrat dao skupocenu staru ikonu, koja pretstavlja ap. Petra i Andriju, dalje Aleksija i Sergija kako se mole pred Bogorodicom.

Apostolat mora imao je od 1 — 4 oktobra međunarodni kongres i Vigo u Španiji. Taj se apostolat brine za duhovni život mornara. Godinama se već radi u tom duhu. Po velikim pristaništima Apostolat mora ima posebne klubske prostorije za razonodu, prenoćišta, kapelicu, obično posebnog svećenika, biblioteku, kako bi se mornarima pružio potreban telesni odmor i davala duhovna pomoć.

Bogata zvanja. Francuska biskupija Luçon u Vandeji ima samo 399.000 vernika. Iz te je biskupije izašlo 1264 svećenika, od kojih 720 radi u samoj biskupiji, a 544 u drugim biskupijama. Ove godine ima 860 semeništaraca, dok ih je 1934 bilo samo 415. Luçon daje godišnje prosečno toliko svećenika koliko ih sam treba, i više. Ta bogata svećenička i redovnička zvanja plod su slobodnih verskih škola.

Svećenički savez „Unio Apostolica" broji oko 32.000 svetovnih svećenika. Prošlog septembra oni su održali sastanak u Arsu. Došlo je 450 svećenika iz 14 zemalja. Tamo su raspravljali o svetosti svećenika, razmatrali i molili se na mestu gde je živeo i radio zaštitnik svih dušobrižnika sv. Ivan Vianej.

Prilikom Hruščovljeve posete SAD katolički biskupi Amerike pozvali su svoje vernike da se mole za srećan uspeh posete. Papa je sa svoje strane pozvao sav katolički svet da se moli Bogu kako bi pretstavnici najvećih država sveta postavili čvrste temelje trajnom pravednom miru.

Iznenadno ozdravljenje u Lurdu. Simona Rangst, rodom iz Belgije, članica Plave Armije, bolovala je deset godina na kosnim čirovima. Od 1951 godine nije mogla više hodati. Prilikom belgijskog hodočašća u Lurd na Duhove 1959 došla je i ona u Lurd. Prilikom kupke u čudotvornoj piscini odjednom je ozdravila. Čirove je imala po čitavom telu, naročito po trbuhu i bedrima. Svi su čirovi nestali, na njihovim su mestima ostali samo ožilici. Lekarski pregled nije našao više tragove bolesti, nego utvrdio potpuno ozdravljenje, ali ti će se pregledi morati još nastaviti.

U Parizu se održao prvi francuski kongres katoličke štampe. Prisutno je bilo 2.000 delegata. Raspravljalo se o povezivanju raznih katoličkih publikacija. Na zaključku se kardinal Feltin osvrnuo na odredbu, kojom se zabranjuje po crkvama prodavanje katoličkih publikacija koje nisu strogo verske sadržine. Kazao je da ta odluka nije usmerena protiv slobodnog širenja katoličke štampe, nego da se očuva svetost hramova Božjih.

Katanija. 13. septembra 1959 na zaključku 16 nacionalnog euharističkog kongresa Italija se posvetila Bezgrešnom Srcu Marijinu. Svečanosti je predvodio kao papin legat kardinal Mimmi. Prisutno je bilo oko 200 italijanskih nadbiskupa i biskupa i 60.000 vernika. Posveta se obavila na samom trgu Giovanni Verga. Na kraju je Papa preko radija pročitao učesnicima kongresa svoju poruku. Time se ispunila jedna želja pokojnog Pape i odluka italijanskih biskupa.

Kršćani i Jevreji. Na pobudu katoličkog svećenika Carlos Cucchetti u Buenos Airesu osnovano je udruženje katoličkih, protestantskih i jevrejskih pretstavnika. Udruženje će raditi za rasnu i versku jednakost u javnom životu.

Pastirsko pismo o televiziji. Belgijski biskupi su izdali zajedničko pastirsko pismo o televiziji. Televizijom je došao u kuće sasvim novi važan činilac. Pod njenim uticajem kod omladine se smanjuje interes za knjige, omladina postaje pasivnija. Biskupi govore o velikim mogućnostima tog propagandnog sredstva. Ali kako stvari danas stoje u Belgiji, potrebne su mnoge ispravke. Biskupi upozoravaju roditelje, neka onemoguće deci da bi u njihovoj otsutnosti nekontrolisano pratila televizijske prenose.

U Nemačkoj su na Malu Gospu 33 kandidata Stajlske Družbe Božje Reči stupila u novicijat koji traje dve godine. Prvi puta iza rata postignuta tako visoka brojka, ali još ne dostiže predratnu. U drugom svetskom ratu 162 stajlska misiska brata su izgubila živote, a 56 njih je nestalo.

Cejlon. Poslednje vreme održana je važna konferencija svih glavnih konfesija na ostrvu: budističke, hinduske, muslimanske i katoličke. Raspravljalo se o pitanju škole. Postignut je sporazum. Odsad će se na svim školama učiti veronauku; deca će primati veronaučnu obuku prema verskoj pripadnosti roditelja. Škole mogu biti tri vrste: državne, konfesionalne koje pomaže država i potpuno slobodne, koje se izdržavaju školarinom. Tim dogovorom je uređeno školsko pitanje koje je već duže vremena uznemirivalo katolike. Prema novom sporazumu katolici će zatvoriti neke škole, koje su pohađali pre svega budistički učenici, ali će ostale škole zadržati.

Dahau-hodočašće. Nekadašnji koncentracioni logor Dahau, mesto trpljenja i mučeništva, pretvara se u hodočasniko središte. Vrlo često dolaze manje grupe od 30-50 vernika iz raznih država, obilaze bivši logor te obavljaju u logorskoj kapelici pobožnosti, katkada čitave noći.

3000 anglikanskih pastora za vezu s Rimom. Urednik anglikanskog svećeničkog časopisa »The Dome« Frederic Davis je naime izjavio da oko 1000 pastora u srcu priznava papinu vrhovnu vlast, a ostalih 2000 anglikanskih pastora vidi izlaz iz teške situacije anglikanske crkve u sjedinjenju sa Rimom. Inače će anglikanska crkva nestati u novopaganizmu. **Rev.** Davis. naime tvrdi da se pravi anglikanci ograđuju od protestanata. Davis je predložio Papi sjedinjenje anglikanaca pod uslovom da im Rim dozvoli brak i službu Božju na engleskom jeziku. Osam meseci je sveti Oficij proučavao to pitanje, a onda odbio predlog. P. Frederic Davis se posle toga obratio i otišao u Rim na studije.

U biskupiji Bayonne u Južnoj Francuskoj biskup Gouyon je naredio da se u svim verskim osnovnim i srednjim školama njegove biskupije poučava baskovski jezik. Isto tako će bogoslovi kroz sve godine bogoslovije učiti taj jezik, kako bi se kao svećenici mogli njime služiti na baskovskim župama.

Apostolska delegatura u Severnom Vietnamu zatvorena. Ap. delegat Msgr Dooley je već ranije zbog bolesti otišao iz zemlje. U vreme njegove otsutnosti vlasti su naredile njegovom sekretaru p. Terence O'Driscoll, koji je vodio poslove, da zatvori ap. delegaturu i napusti zemlju. I tamo se pokušalo s osnivanjem nacionalne katoličke crkve, ali su se katolici dobro držali. Ap. delegat je međuvremeno već stigao u Rim gde produžuje lečenje.

VICEPOSTULATURA Bl. Nikole Tavelića, Šibenik, Kačićeva 11, izdala je brošuricu KITICA CVIJEĆA Bl. Nikoli Taveliću, mučeniku pravovjerja. Sadrži razne molitve na čast Blaženiku kao i tri pesme, sve za pučke pobožnosti. Cena 50 din.

A. P. Odgovor: Zadovoljavanje polnom nagonu dozvoljeno je jedino u valjanom braku, izvan toga svako je traženje polnih naslada i svaki pristanak na njih smrtni greh bez obzira na način zadovoljavanja. Pre pričesti traži se u takvom slučaju skrušena sveta ispoved.

F. M. Pitanje: Da li je Crkva stvarno bila »stub feudalnog poretka«?

Odgovor: U Crkvi razlikujemo dva elementa: božanski i ljudski. Kad mislimo na crkvena nauku, Božje zapovedi, svetu misu, sakramente, liturgijski život, na sve ono što je u Crkvi istinito, dobro, sveto i nepromenljivo, to je božanski elemenat Crkve. Kršćani sa dobrim i zlim osobinama, konkretne prilike u Crkvi sa svim promenljivim i povremenim, to je ljudski elemenat. Na taj ljudski elemenat utiču mnogi činioci izvana: politički, socijalni, kulturni itd. U rimsko vreme kršćani su bili prema rečima poznatog pisca Tertulijana najbolji rimski građani, koji su najsavesnije ispunjavali svoje građanske dužnosti. To treba da važi za sve dobre kršćane svih vremena. Dobri kršćani su u svakom političkom i socijalnom poretku najbolji građani, pošto oni već radi Boga i večnog spasenja ispunjavaju što zakonita vlast u granicama svoje nadležnosti od njih traži. U tom smislu Crkva je stub svakog poretka ne samo feudalnog.

I. N. Pitanje: Da li je greh verovati da imaju zvezde presudni uticaj na čoveka i njegov udes?

Odgovor: Ljudi koji tako uče, zovu se astrolozi. Njihovo učenje ne temelji na naučnim osnovama nego na umišljenosti. Verovanje da je udes čoveka ovisan od zvezda spada u praznoverje te je zbog toga grešno.

O. ANTE JADRIJEVIĆ izdao je knjižicu »Posveta Bezgrešnom Srcu Marijinu«. Ona sadrži petnaest razmatranja za prve subote, pouku o moljenju svete krunice, razne pobožne vežbe i molitve na čast Bezgrešnom Srcu Marijinu. Naručuje se: Franjevačka Visoka Bogoslovija, Makarska. Cena 150 din. — Tamo se može dobiti i »Prava pobožnost prema Majci Božjoj« od sv. Grignion-a. Cena isto 150 din.

I. N. Odgovor: Na debela zrna Krunice moli se Očenaš a ne »Slava Ocu«. Cela Marijina krunica ima petnaest otajstava, a jedan deo krunice, kako se obično moli po crkvama i kućama ima pet otajstava.

K. M. Pitanje: Kršćanin sam. Venčao sam se samo civilno sa kršćankom nekatolikinjom. Dobio sam sudsku rastavu. Da li se sada mogu venčati u katoličkoi Crkvi sa katolikinjom?

Odgovor: Ne može. Katolička Crkva uči da je brak među kršćanima sakramenat i stoga nerazrešiv. Samo su katolici vezani na oblik venčanja koji je propisala Crkva. Katolička Crkva gleda na civilni brak kršćana nekatolika kao valjan oblik venčanja, pa stoga za svoje područje ne priznaje razvoda na taj način sklopljenog braka.

C. Z. Pitanje: Da li su moje ispovedi valjane, kad i posle ispovedi jednako padam u iste bludne grehe sa drugim polom?

Odgovor: Ako se posle ispovedi ništa ne popravite, jednako bez otpora ulazite u bližnje grešne prigode, opravdan je strah da vaše ispovedi nisu bile dobre. Bitno za dobru ispoved je pokajanje i čvrsta odluka. Čoveka u smrtnom grehu najlakše potrese strah pred pravednim Bogom koji mora smrtni greh kazniti mukama u paklu. S iskrenim pokajanjem nužno se veže čvrsta odluka. Ako stvarno duboko žalim greh u prošlosti, odbijam ga i za budućnost, a to je čvrsta odluka. Savetujem vam da se ozbiljnije postom i molitvom pripremite na svetu ispoved te po mogućnosti potražite drugog ispovednika.

M. B. Pitanje: Zašto se bl. Devica Marija zove Bogorodica, kad se zna da je Sin Božji kao Bog postojao pre Utelovljenja?

Odgovor: Kad zovemo Mariju Bogorodicom, ne mislimo kazati da je ona dala Isusu božansku prirodu, nego da je osoba kojoj je dala ljudsku prirodu Sin Božji, dakle pravi Bog. Bogorodicom je zapravo nazvala blaženu Gospu već tetka Elizabeta rečima »Otkuda meni ovo, da dođe k meni mati Gospodina moga« (Lk, 1,43) A »Gospodinom« Židovi su zvali Boga.

M. M. Odgovor: Smrt znači rastanak duše i tela. Duša dolazi odmah pred sud Božji da odgovara za sve svoje misli, reči i dela, koja je svesno i svojevoljno činila u zemaljskom životu. Kad Krist izreče presudu, duša odmah počinje trpeti ili uživati večno blaženstvo, prema tome što je zaslužila. Oni ljudi koji govore da duša posle smrti nestane, prelaze preko zahteva zdrave pameti i vere da mora posle smrti biti mesta moralne sankcije, da se za dobro ili zlo nagradi ili večnom nagradom ili večnom kaznom.

NAKANE APOSTOLATA MOLITVE. U mesecu nas novembru sveta Crkva poziva da se naročito molimo presvetom Srcu Isusovu, da bi uspela nastojanja onih koji rade na stvaranju pravednog poretka na svetu. U misijskom nam pogledu Crkva tog meseca preporučuje molitvu, da bi kršćanski duh prožeo privatni i javni život na Madagaskaru.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko, konsultor. — Uredništvo i uprava: Beograd, Svetozara Markovića 20 — Tek. račun 101-704-3-533.

Grafičko preduzeće »SRBOŠTAMPA« — Beograd, Zmaj Jovina broj 39 — Telefon br. 20-268.